

УДК:
351.861(049.32)
327.56:351.861(049.32)
Полемика
ДОИ: 10.5937/DB2601355M

Дипломатија и безбедност
Година 9.
Број 1/2026.
Стр. 355-357.

Срђан Милашиновић¹

КОНТРАОБАВЕШТАЈНА ЗАШТИТА У УСЛОВИМА ХИБРИДНИХ ПРЕТЊИ: АКАДЕМСКИ ДОПРИНОС РАЗУМЕВАЊУ БЕЗБЕДНОСНИХ ИЗАЗОВА САВРЕМЕНОГ ДОБА

Живаљевић, Д. (2026). *Контраобавештајна заштита државних органа – изазови и перспективе*. Београд: Завод за уџбенике /Службени гласник. 256 стр.

Монографија *Контраобавештајна заштита државних органа – изазови и перспективе* професора Драгана Живаљевића представља изузетно вредан и систематичан допринос савременој научно-безбедносној литератури. Интегришући теоријску, аналитичку и практичну раван, аутор на приближно 240 страница, обједињених у шест тематски кохерентних поглавља, разоткрива вишеслојни свет контраобавештајног деловања – од дигиталних претњи и сајбер шпијунаже, до информационо-психолошких операција. Изузетна аналитичка синтеза, изграђена кроз дуготрајно оперативно искуство аутора, чини ово дело незаобилазним у проучавању наука о безбедности.

Питање националне безбедности у времену злоупотребе вештачке интелигенције, сајбер угрожавања и медијско-пропагандних операција, прераста у динамичан процес који безбедносне службе обавезује на стално усавршавање метода анализе, предвиђања и превентивног деловања. Управо у томе лежи изузетна друштвена и научна вредност ове монографије: стратешко промишљање промена и управљање симболичким реалностима представљају кључ за разумевање нових безбедносних изазова дигиталног доба. Живаљевић с правом наглашава да заштита националне безбедности више не исказује ексклузивну надлежност државе, захтевајући заједничку одговорност институција, приватног сектора и грађана.

Посебну вредност дела чини методолошка уравнотеженост, препознатљива у чињеници да аутор посвећује одговарајући простор сваком разматраном питању – историјским коренима обавештајне делатности, концептуалним

¹ Редовни члан Матице српске, Нови Сад

одређењима контраобавештајног рада, правном и институционалном оквиру, те психолошким методама и технолошким изазовима. Историјска панорама педантно осветљава институционални развој контраобавештајне праксе – од обавештајних мрежа античке Грчке и Рима, преко ренесансне Венеције, до савремене Управе државне безбедности. Правни оквир Републике Србије разматра се у контексту актуелних претњи, уз уважавање европских стандарда, чиме читалац стиче свеобухватан увид у кључне законе који регулишу деловање безбедносних структура.

Аутор у жиже разматрања поставља персоналну безбедност као темељ контраобавештајне заштите, препознајући сву сложеност одмеравања приватности и безбедносних захтева. Свака успешна операција заснива се на поверењу изграђеном кроз доследне безбедносне процедуре прилагодљиве турбулентном политичком окружењу, а безбедносни брифинг издвојен је као значајан едукативни механизам превенције ризика. Живаљевић одговорно упозорава и на недостатке у обавештајној пракси готово свих земаља, указујући на то да неформалне мреже лојалности угрожавају професионалан и етичан рад служби – констатација која одражава научну непристрасност и инвентивну критичку рефлексивност аутора.

Посебно место у монографији заузима поглавље о психолошкој подршци контраобавештајним операцијама – теми о којој у академским круговима до сада није много писано, нарочито са становишта неуропсихологије и вештачке интелигенције. Психолошки профјалинг издвојен је као прецизан инструмент безбедносне процене, а тумачење психолошких техника у служби пропаганде – посебно у контексту друштвених мрежа – праћено је и указивањем на могуће путеве неутрализације таквих утицаја. У томе препознајемо суштинску вредност дела: оно не само да дијагностификује безбедносне проблеме, већ нуди и превентивне мере за отклањање системских слабости.

Критична инфраструктура представља кичму суверености модерне државе, а Живаљевић систематски анализира широки распон претњи које воде до угрожавања националне безбедности. Наглашавајући хибридни карактер савремених претњи, аутор се залаже за изградњу интегрисаног механизма размене информација између државних и недржавних актера, чиме постулира холистички приступ контраобавештајној заштити. Исто поглавље разматра и еко-тероризам, склон прерастању у радикалне форме повезане с политичким активизмом, чиме се тематски хоризонт монографије значајно проширује.

У периоду непрекидних безбедносних изазова и непредвидивости, монографија професора Живаљевића пружа чврст аналитички ослонац и значајан допринос разумевању контраобавештајне заштите државних органа. Зато она исказује симбиозу академске одговорности, научне компетентности и

друштвеног ангажовања, постајући обавезно штиво за стручњаке у области безбедносних наука, али и за шири читалачки круг заинтересован за невидљиве фронтове савременог доба. Спремност реномираних издавача – Завода за уџбенике и Службеног гласника – да заједнички приступе овом подухвату, јасан је знак признања академске и друштвене вредности ове монографије.

*Srdjan Milašinović*¹

**COUNTERINTELLIGENCE PROTECTION IN THE CONTEXT
OF HYBRID THREATS: AN ACADEMIC CONTRIBUTION
TO UNDERSTANDING THE SECURITY CHALLENGES
OF THE CONTEMPORARY ERA**

Dragan Živaljević, D. (2026). *Counterintelligence Protection of State Institutions – Challenges and Prospects*. Belgrade: Zavod za udžbenike/Službeni glasnik. p. 256.

Professor Dragan Živaljević's monograph *Counterintelligence Protection of State Institutions – Challenges and Prospects* constitutes an exceptionally valuable and systematically structured contribution to contemporary scholarly and security studies literature. Integrating theoretical, analytical, and practical dimensions, the author, across approximately 240 pages organized into six thematically coherent chapters, unveils the multilayered world of counterintelligence activity – from digital threats and cyber espionage to information-psychological operations. The outstanding analytical synthesis, shaped through the author's extensive operational experience, renders this work indispensable within the field of security studies.

In an era marked by the misuse of artificial intelligence, cyber vulnerabilities, and media-propaganda operations, the issue of national security has evolved into a dynamic process that compels security services to continuously refine their methods of analysis, forecasting, and preventive action. It is precisely here that the monograph's exceptional social and scholarly significance resides: strategic reflection on transformation and the management of symbolic realities emerge as essential prerequisites for understanding the novel security challenges of the digital age. Živaljević rightly emphasizes that the protection of national security no longer constitutes the exclusive domain of the state, but rather demands the shared responsibility of institutions, the private sector, and citizens alike.

Particularly noteworthy is the methodological balance of the book, evident in the author's careful allocation of analytical attention to each issue under con-

¹ Full Member of Matica srpska, Novi Sad

sideration – namely, the historical roots of intelligence activity, conceptual definitions of counterintelligence operations, the legal and institutional framework, as well as psychological methods and technological challenges. The historical panorama meticulously illuminates the institutional evolution of counterintelligence practice – from the intelligence networks of Ancient Greece and Rome, through Renaissance Venice, to the contemporary State Security Administration. The legal framework of the Republic of Serbia is examined within the context of current threats and in light of European standards, thereby providing readers with a comprehensive understanding of the key legislative instruments governing the functioning of security structures.

At the center of his analysis, the author positions personnel security as the cornerstone of counterintelligence protection, fully recognizing the complexity inherent in balancing privacy rights with security imperatives. Every successful operation, he argues, is founded upon trust established through consistent security procedures adaptable to a turbulent political environment, while security briefings are identified as an important educational mechanism for risk prevention. Živaljević responsibly draws attention to deficiencies within the intelligence practices of nearly all countries, noting that informal networks of loyalty undermine the professional and ethical functioning of security services – a conclusion that reflects both the author's scholarly impartiality and his intellectually inventive critical reflexivity.

A particularly significant place within the monograph is occupied by the chapter devoted to psychological support for counterintelligence operations – a subject insufficiently explored in academic discourse, especially from the perspectives of neuropsychology and artificial intelligence. Psychological profiling is presented as a precise instrument of security assessment, while the interpretation of psychological techniques employed in propaganda – particularly in the context of social media platforms – is accompanied by an examination of potential mechanisms for neutralizing such influences. Herein lies the essential value of the book: it not only diagnoses security-related problems, but also proposes preventive measures aimed at eliminating systemic vulnerabilities.

Critical infrastructure constitutes the backbone of the sovereignty of the modern state, and Živaljević systematically analyzes the broad spectrum of threats leading to the endangerment of national security. Emphasizing the hybrid nature of contemporary threats, the author advocates the establishment of an integrated mechanism for information exchange between state and non-state actors, thereby postulating a holistic approach to counterintelligence protection. The same chapter also addresses eco-terrorism, whose tendency toward radicalization and association with political activism considerably broadens the thematic horizon of the monograph.

In a period characterized by continuous security challenges and pervasive unpredictability, Professor Živaljević's monograph offers a firm analytical foundation and a significant contribution to understanding the counterintelligence protection of state institutions. As such, it embodies a synthesis of academic responsibility, scientific competence, and social engagement, thereby becoming essential reading not only for specialists in the field of security studies, but also for a broader readership interested in the invisible fronts of the contemporary age. The willingness of the distinguished publishers Zavod za udžbenike and Službeni glasnik to jointly undertake this publishing project constitutes a clear acknowledgment of the monograph's academic and societal significance.